

Landsforbundet for offentlige pensjonister

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
postmottak@aid.dep.no
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Oslo 30.11.2022

Krav til statsbudsjettet 2024

I og med at budsjettforhandlingene av statsbudsjettet for 2023 ikke er i havn, vil LOP i all hovedsak videreføre våre krav for 2023 i statsbudsjettet for 2024.

Landsforbundet for offentlige pensjonister - LOP, har følgende hovedkrav i prioritert rekkefølge:

1. Alderspensjon/tjenestepensjon

- Underregulering av løpende pensjoner
- Kompensasjon for både lønns- og prisstigning fra året før det enkelte trygdeoppgjør
- Fjerne avkortning i grunnpensjon for gifte og samboende
- Rette opp i «Samordningsfellen» for offentlig ansatte som arbeider utover 67 år
- Oppregulering av minstepensjonene samtidig som en sikrer tjenestepensjonene
- Etterlattepensjon
- Statens pensjonskasse
- Arbeid i tillegg til uførepensjon
- Rett til sykepenger for yrkesaktive eldre
- Eldre som ressurs

2. Kommuneøkonomi

- Prisstigning og reduserte statlige bevilgninger
- «Leve hele livet» og «Bo trygt hjemme» reformene krever bevilgninger
- Økte ytelseskrav uten medfølgende bevilgninger
- Opplæring av eldreråd
- Utfordringer med «Digitalt utenforskap»
- Ensomhet/Den kulturelle spaserstokken

Postadresse: Postboks 452 Sentrum, 0104 Oslo. Besøksadresse: Øvre Vollgate 11, 0158 Oslo
Tlf: 22 42 22 55 Konto: 7878 05 54516 Org.nr: 979 388 306
E-post: post@lop.no Hjemmeside: www.lop.no

Landsforbundet for offentlige pensjonister

3. Endringer i skatteregler

- Minstefradrag for pensjonistene
- Regulering av særskilt skattefradrag
- Fradrag for store sykdomsutgifter må videreføres
- Regulering av egenandelstaket
- Rett til sykepenger for yrkesaktive uavhengig av alder

4. Helse- og sosialutfordringer

- Utbygging av helsehus og sykehjem
- Styrke bemanningen i helsetjenestene
- Etablere kontakttjenester i kommunene
- Tilrettelegging av tjenester
- Tannhelse
- Styrke fastlegeordningen
- Screening – Mammografi/Prostatacreening
- Opprettholde eldreombudet
- NAV
- Boligbygging for eldre
- Flere studieplasser innenfor helsesektoren

5. Prisstigning

- Moderat pris på strøm
- Kontroll med kraftselskapene
- Vurdere nødvendigheten av stadige renteøkninger
- Gi pensjonistene et skikkelig trygdeoppgjør

1. Alderspensjon/Tjenestepensjon

1.1 Underregulering av løpende pensjoner

Hurdalsplattformen påpeker at «Alle skal ha en pensjon å leve av» - Dette er ikke tilfelle i dag.

LOP har sammen med de andre pensjonistorganisasjonene påpekt hvordan Pensjonsforliket i 2011 har påvirket økonomien til alderspensjonistene, Vi mener prinsipielt at pensjonen skal følge lønnsutviklingen, men er glad for at vi i alle fall får snitt av lønns- og prisvekst i fremtidige trygdeoppgjør. Vi er videre fornøyd med at trygdeoppgjøret skal behandles av Stortinget i vårsesjonen. Vi

Landsforbundet for offentlige pensjonister

viser til tryggedrøftingene i vår der det ikke var vilje til å kompensere for økt prisstigning i 2021

1.2 Kompensasjon for høyere lønns- og prisvekst

- *LOP krever at det i trygdeoppgjøret også kompenseres for prisstigning fra året før*

1.3 Fjerne avkortning i grunnpensjon for gifte og samboende

Avkortning i grunnpensjon for gifte og samboende er en uverdigg ordning, som diskriminerer eldre sammenlignet med yrkesaktive.

- *LOP krever at denne avkortningen fjernes*

1.4 Samordningsfellen for offentlig ansatte som arbeider utover 67 år

LOP viser til Senterpartiets forslag om å oppheve samordningsfellen 11. desember 2020, et forslag som dessverre ikke fikk flertall. Mange pensjonister er blitt oppfordret til å stå lenger i jobb utn å vite at dette medførte avkortning i tjenstepensjonen.

LOP ber uansett om at offentlig ansatte får tilstrekkelig informasjon om dette før de fortsetter i jobb utover pensjonsalder.

- *LOP krever at den urett som er gjort mot en rekke pensjonister i bestemte aldersgrupper rettes opp*

1.5 Oppregulering av minstepensjonen samtidig som en sikrer tjenstepensjonene

LOP deler oppfatningen den oppfatning som flere partigrupper på Stortinget har påpekt, at satsene for minste pensjonsnivå ligger for lavt. Vi støtter også at det skal opprettes en plan for årlig opptrapping av minste pensjonsnivå opp mot EUs fattigdomsgrense på 60% av medianinntekt.

Landsforbundet for offentlige pensjonister

Vi mener det er viktig at dette ses på som sosialpolitisk innsats mot de med lavest pensjonsinntekt, og at det finansieres med «friske» midler i statsbudsjettet. LOP kan ikke akseptere at kostnadene av en slik reform skal belastes pensjonistene. Vi er opptatt av at arbeid skal lønne seg, og vise igjen i fremtidige pensjoner. Avkortning av løpende pensjoner og ensidig styrking av minstepensjonen vil, på sikt, føre til at flere pensjonister med tjenstepensjoner vil ende opp som minstepensjonister.

- *LOP krever at det alltid skal være et positivt påslag i pensjonene som kommer fra tjenstepensjon.*

1.6 Etterlattepensjon

Ordningene i Statens pensjonskasse er en viktig del av sparing til alderspensjon og en forsikring ved sykdom og uførhet for de som er medlem, og ved dødsfall en trygghet for etterlatte. For arbeidsgivere er pensjonsordningen viktig når de skal rekruttere nye medarbeidere

- *LOP krever at fordelene ved etterlattepensjon ikke stadig svekkes og at etterlatte kan risikere å stå tilbake uten rettmessig ektefellepensjon*

1.7 Statens Pensjonskasse

LOP krever

- *at lånerenter i SPK holdes på et lavere nivå enn i de kommersielle bankene, og forblir det godet offentlig har betalt til gjennom sitt arbeidsliv*
- *at våre offentlige pensjonister, mange med lang utdanning, som har akseptert rimeligere lønn under forutsetning om gode pensjonsordninger, lån og forsikringer gjennom SPK, ikke blir fratatt sine rettigheter*

1.8 Arbeid i tillegg til uførepensjon

LOP viser til vår høring i saken av 31.08.2021. Hensikten må være å utnytte eventuell restarbeidsevne, at de skal komme varig ut i arbeid, og på sikt få

Postadresse: Postboks 452 Sentrum, 0104 Oslo. Besøksadresse: Øvre Vollgate 11, 0158 Oslo
Tlf: 22 42 22 55 Konto: 7878 05 54516 Org.nr: 979 388 306
E-post: post@lop.no Hjemmeside: www.lop.no

Landsforbundet for offentlige pensjonister

endret uføregraden. LOP ber også om at avkortning i dagpenger ved sykdom for personer med gradert uførepensjon revurderes.

- *LOP krever at fribeløpet for arbeid utenom pensjon styrkes og at avkortning av dagpenger for personer med gradert uføretrygd*

1.9 Sykepenger

- *LOP krever rett til sykepenger for alle yrkesaktive pensjonister etter 67 år*

1.10 Eldre som ressurs

Skatter og avgifter

Riksøkonomene er flinke til å opplyse om folketrygdens bruttokostnader til pensjon, men unnlater regnestykket om hva vi betaler i skatt på folketrygd, tjenestepensjon og formue. Dette utgjorde ca. 120 milliarder i 2016

Frivillighet – Eldre er en viktig bidragsyter i frivilligheten, men frivillighet er ikke gratis. Bidraget fra frivillige organisasjoner var beregnet til 30 milliarder i 2020. LOP ber om at tilskudd til frivillige organisasjoner styrkes.

Pårørende – Styrke rollen til pårørende. Det er behov for nasjonale føringer og midler.

- *LOP krever at bidraget fra eldre kommer fram i Statsbudsjettet*

2.Kommuneøkonomi

2.1 Prisstigning og reduserte statlige bevilgninger

Landsforbundet for offentlige pensjonister

Fra 1995 har kommunesektoren hatt en kontinuerlig negativ nettofinansiering (overskudd før lånetransaksjoner) med unntak av 2006 og 2020. Våre medlemmer i eldrerådene melder stadig om dårlig kommuneøkonomi. Spesielt ved behandling av økonomiplanene for 2023. Dette fordi kommunene er styrket prosentvis med lønnsøkningen og ikke med prisstigningen. Spesielt i fylkeskommunene som er lite personellintensive, og der prisøkningen på andre tjenester er økt med 10 – 20%.

Fylkeskommunene har heller ikke samme mulighet som kommune til å skaffe andre inntekter. Slik det er nå må bruke av oppsparte fondsmidler, eller låne av pensjonsfond for å få budsjettene til å gå i hop.

LOP får stadig meldinger fra våre lokallag om en stadig strammere økonomi i mange av de aldersrettede tjenestene. Kommunehelsetjenesten får stadig overført flere og komplekse oppgave fra spesialhelsetjenesten pga redusert liggetid, dette krever økt ressursbruk fra kommunens side.

2.2 «Leve hele livet» og «Bo trygt hjemme» reformene krever ekstra bevilgninger

Stortingsmelding 15 (2017) «Leve hele livet» har gitt mange muligheter for kommunene til å bedre situasjonen for de eldre, slik at de kan klare seg selv lenger og bo i egen bolig, uten at det har fulgt med nødvendige økonomiske midler.

Det gjør at kommuner med dårlig økonomi ikke kan prioritere reformen. Det er spesielt uheldig når vi nå er kommet til gjennomføringsfasen. Reformen bidrar derfor til å øke «Forskjells-Norge». LOP mener derfor det er behov for statlige bevilgninger til reformen, slik at alle kommunene kan skape «et aldersvennlig samfunn» Det er store forskjeller mellom kommunene, og LOP ber om at budsjettsituasjonen mellom kommunene blir utjevnet.

Hurdalsplattformen viser til mange gode intensjoner i omtalen av en «**Tillitsreform i offentlig sektor**» En vellykket gjennomføring i kommunene, forutsetter at det følger med statlige midler.

Landsforbundet for offentlige pensjonister

- *LOP krever at det må settes i gang en markert styrking av kommunesektoren slik at kommunene blir i stand til å møte den kontinuerlige økningen i ytelseskrav som følger av for lave bevilgninger*

2.3 Økte ytelseskrav

- **LOP krever at kommunene kompenseres for stadig nye ytelseskrav**

2.4 Opplæring av eldreråd

Det er viktig at eldre blir hørt i saker som gjelder dem. Eldrerådene er derfor viktige for å få fram «eldrestemmen». Etter kommunevalget i 2023 er det derfor viktig at eldrerådene får tilstrekkelig opplæring, både generell folkevalgt opplæring og opplæring i eldrerådets arbeidsoppgaver og plikter.

2.5 Digitalt utenforskap.

Mange eldre strever med utfordringer som krever digital kompetanse. Dette gjelder nær 600 000, og slår inn på alle samfunnsområder. Situasjonen er svært aldersdiskriminerende for den enkelte med den norske staten som aktør.

LOP krever:

- *Kommunene må derfor få midler til å kurse eldre/pårørende i bruk av digitale hjelpemidler*

2.6 Ensomhet

C19-epidemien har skapt mange ensomme eldre og gitt psykiske problemer. LOP ber om at forebyggende tiltak mot selvmord blant eldre styrkes. «Den kulturelle spaserstokken» har vært et viktig kulturtilbud til hjemmeværende ensomme eldre.

- *LOP støtter kravet fra Landskonferansen for Fylkeskommunale eldreråd om å styrke denne budsjettposten med 100%*

Landsforbundet for offentlige pensjonister

3. Endringer i skattereglene

LOP krever:

- *Minstefradraget for pensjonistene må reguleres på linje med reguleringen for de yrkesaktive*
- *Særskilt skattefradrag for pensjonister som skulle kompensere for økt trygdeavgift, må reguleres likt med inntektsutviklingen for pensjonister. Alternativt at trygdeavgiften reduseres til sitt opprinnelige nivå*
- *Fradrag, for store sykdomsutgifter videreføres*
- *Økningen av egenandels taket bør revurderes ut fra hvor mange som er i de ulike kategoriene*
- *Rett til sykepenger for alle yrkesaktive pensjonister etter 67 år*

4. Helse- og sosialutfordringer

LOP krever kvalitetsøkning i kommunehelsetjenesten. Arbeidsoppgavene er stadig økende og mer komplekse. Liggetiden på sykehusene er redusert, og pasientene er ofte ikke ferdigbehandlet når de skrives ut og overføres til kommunehelsetjenesten. Krav til riktig og god kompetanse hos de ansatte øker tilsvarende.

Det er en generell oppfatning i samfunnet at kvaliteten i kommunehelsetjenesten ikke er god nok, det samme gjelder samhandlings- reformen

Vi blir stadig flere eldre, og stadig flere eldre får demenssykdom. Det stilles stadig høyere krav til kompetanse både hos pårørende og til helsepersonell.

Pasientreiser med lange ventetider, og krav til billigste reisemåte, gjør situasjonen vanskelig for pasienter i en sårbar situasjon.

For å bedre kvaliteten kreves det:

4.1 Utbygging av helsehus/sykehjem

- *Utbygging av helsehus/sykehjem. Alle eldre må få tilbud om enkeltrom*

Postadresse: Postboks 452 Sentrum, 0104 Oslo. Besøksadresse: Øvre Vollgate 11, 0158 Oslo

Tlf: 22 42 22 55 Konto: 7878 05 54516 Org.nr: 979 388 306

E-post: post@lop.no

Hjemmeside: www.lop.no

Landsforbundet for offentlige pensjonister

- *Helsehusene er et kommunalt ansvar, men det bør fra regjeringshold sørges for at tilbudet finnes i alle kommuner, samt bevilge øremerkede midler til at helsehusene har et medisinsk forsvarlig tilbud, med adekvat lege-, sykepleier, fysioterapeuter og ergoterapeuter i tråd med samhandlings-reformens intensjoner. Det må etableres egne nasjonale forskrifter for helsehus*
- *Tilskuddet til sykehjem etc som regjeringen foreslår kuttet i 2023, garanteres tilbake i 2024*

4.2 Styrke bemanningen i helsetjenestene

- *Styrke bemanningen i kommunehelsetjenesten ved blant annet å øke andelen faste og hele stillinger. Slik det er i dag, sliter mange eldre med for mange å forholde seg til i hjemmetjenesten
Det må etableres en felles minstenorm for legedekning i helsehus/sykehjem*

4.3 Etablere kontakttjenester i kommunene

- *Etablere kontakttjeneste for pårørende i kommunene. Dette er spesielt viktig for pårørende til personer med demens*
- *Kontaktpersoner som kan assistere ved pasientreiser*

4.4 Tilrettelegging

- *Legge tilrette for musikkterapi for personer med demens i sykehjem og i hjemmetjenesten*
- *«Leve hele livet» påpeker viktigheten av rett ernæring og fysisk aktivitet, det må derfor sikres god mat- og ernæringsomsorg for alle eldre, inkludert personer med demens*

4.5 Tannhelse for eldre.

Tannhelse for eldre må være en vesentlig del av det offentlige helsetilbudet. Tannhelse for eldre er ikke nevnt i Hurdalsplattformen. Mange eldre har ikke

Landsforbundet for offentlige pensjonister

økonomi til å få gjennomført nødvendig tannbehandling, og dette kan i ytterste konsekvens føre til feilernæring.

LOP krever:

- *Tannsykdommer likestilles med andre sykdommer i trygdesystemet, og eldre over 67år likestilles med de unge i statsbudsjettet*

4.6 Styrke fastlegeordningen

Det er spesielt viktig for eldre å opprettholde gode relasjoner til fastlegen

LOP krever:

- *Statlige bevilgninger økes betraktelig slik at vi kan få flere fastleger*
- *At ordningen med tilfeldig uttrekking ved reduksjon av fastlegenes pasientlister revurderes*

4.7 Helsescreening

LOP krever:

- *Mammografiprogrammet skal utvides til også å gjelde kvinner over fylte 69 år*
- *Det opprettes et screeningsprogram for å avdekke prostatakreft hos menn*

4.8 Opprettholde eldreombudet

LOP er sterkt imot at eldreombudet skal legges ned. Det er mange friske eldre som klarer seg selv, men som har behov for å søke råd hos eldreombudet. Et pasientombud kan aldri erstatte eldreombudet, og er med på å oppfatte at eldre er syke og skrøpelige. Å legge ned eldreombudet er en sterk nedprioritering av de eldre, og dermed et angrep på eldre sine muligheter for å ivareta sine lovfestede rettigheter.

LOP krever:

Postadresse: Postboks 452 Sentrum, 0104 Oslo. Besøksadresse: Øvre Vollgate 11, 0158 Oslo
Tlf: 22 42 22 55 Konto: 7878 05 54516 Org.nr: 979 388 306
E-post: post@lop.no Hjemmeside: www.lop.no

Landsforbundet for offentlige pensjonister

- *At eldreombudet opprettholdes, og at det foretas en grundig evaluering av ombudets rolle der eldre sine organisasjoner blir hørt*

4.9 NAV

LOP er fornøyd med at regjeringen ønsker å styrke bemanningen i NAV. Vi er likevel bekymret over at sentralisering av kontorene, og reduserte åpningstider, gjør at tilgjengeligheten nå er dårligere enn tidligere. Dette vil spesielt krevende for eldre. LOP hører historier som gjør oss bekymret for tryggheten til den enkelte.

4.10 Boligbygging for eldre

Det vil i årene som kommer være behov for langt flere sosiale- og ordinære boliger for eldre. Det er derfor nødvendig med nasjonale føringer og økonomiske tiltak.

4.11 Flere studieplasser innenfor helsesektoren

Vi ser allerede nå at det er vanskelig å få nok personell i helsesektoren, det haster derfor å få etablert flere studieplasser for leger, sykepleiere og helsefagarbeidere.

5. Prisstigning

Mange eldre sliter med å få endene til å møtes på grunn av stor prisstigning. Prisstigningen på strøm, drivstoff, har ført til høye matpriser. Økte boligrenter har ført til økte boligutgifter både for de som eier og de som leier bolig. Det er uverdige at et av verdens rikeste land kan tillate at flere og flere ikke kan betale utgiftene sine og må redusere matbudsjettet til et minimum og sitte og fryse. De kan heller ikke delta på sosiale aktiviteter, få stelt tenner, hår eller føtter. De fleste pensjonister har også liten mulighet til å spe på pensjonen med ekstra arbeid.

Tiltakene som foreslås for å lette folks hverdag ser også ut til å treffe skjevt.

Landsforbundet for offentlige pensjonister

5.1 Strømpriser

- *LOP krever at det etableres ordninger med moderat pris på strøm gjennom året og i hele landet*

5.2 Kontroll med kraftselskapene

- *LOP krever at regjeringen tar bedre kontroll med kraftselskapene*

5.3 Vurdere nødvendigheten av stadige renteøkninger

- *LOP krever at en vurderer om det er nødvendig med stadige renteøkninger med begrunnelse om å minke forbruket, et forbruk mange eldre ikke kan delta i*

5.4 Trygdeoppgjør

- *LOP krever at pensjonistene får et skikkelig trygdeoppgjør for å kompensere for prisstigningen – En trygd å leve av*

Med vennlig hilsen

Rannveig Bærheim
leder sentralstyret

Wenche Sandlie
daglig leder